

**Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής-
Υπερκινητικότητας
ή
Υπερκινητική Διαταραχή**

**Δρ. Αναστασία Κουμούλα
Παιδοψυχίατρος
Συντ. Διευθύντρια Τμ. Ψυχιατρικής Παιδιών & Εφήβων
Διευθύντρια ψυχιατρικού Τομέα
Σισμανόγλειο ΓΝΑ**

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής- Υπερκινητικότητας

Πυρηνικά συμπτώματα ΔΕΠΥ

Συμπτώματα απροσεξίας

- Λάθη απροσεξίας
- Δυσκολία στη διατήρηση της προσοχής σε μια δραστηριότητα
- Μοιάζει σαν να μην ακούει
- Δεν ακολουθεί οδηγίες
- Αποφεύγει εργασίες που απαιτούν νοητική προσπάθεια
- Δυσκολία στην οργάνωση
- Χάνει σημαντικά πράγματα
- Εύκολα διασπάται
- Ξεχνάει καθημερινές δραστηριότητες

Συμπτώματα υπερκινητικότητας- παρορμητικότητας

Υπερκινητικότητα

- Στριφογυρίζει
- Σηκώνεται από το θρανίο
- Τρέχει, σκαρφαλώνει υπερβολικά
- Δεν μπορεί να παίξει ήσυχος
- Είναι σε κίνηση, κουρδισμένος

Παρορμητικότητα

- Απαντάει χωρίς να ολοκληρωθεί η ερώτηση
- Δεν περιμένει τη σειρά του
- Διακόπτει τους άλλους
- Μιλά υπερβολικά

Διάγνωση της ΔΕΠΥ στα παιδιά

❖ Παρουσία τουλάχιστον

6 συμπτώματα Απροσεξίας

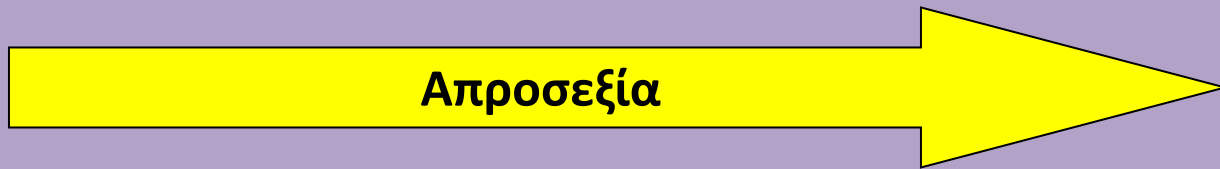
3 συμπτώματα Υπερκινητικότητας και

1 σύμπτωμα Παρορμητικότητας

τους τελευταίους 6 μήνες σε βαθμό δυσπροσαρμοστικό και μη αναμενόμενο από το αναπτυξιακό επίπεδο του παιδιού

Εξέλιξη των συμπτωμάτων της ΔΕΠΥ

Απροσεξία

Παρορμητικότητα

Υπερκινητικότητα

Ηλικία

Τα κύρια προβλήματα

συμπεριφορική
δυσλειτουργία

ελλείμματα στον
ανασταλτικό έλεγχο

ΔΕΠΥ

ελλείμματα στη
μνήμη εργασίας

αποστροφή της
καθυστέρησης
(delay
aversion)

Προσχολική ηλικία

- Δυσκολίες με δραστηριότητες που απαιτούν προσοχή
- Δυσκολίες συνεργασίας με τα άλλα παιδιά
- Εμπλέκονται λιγότερο στο παιχνίδι σε σχέση με τους συνομηλίκους τους
- Τάση να μη συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις των ενηλίκων
- Λιγότερες κοινωνικές δεξιότητες σε σχέση με τους συνομηλίκους

Σχολική ηλικία

- Συγκρούσεις με τους συνομηλίκους
- Δυσκολίες στην οργάνωση των σχολικών εργασιών
- Μειωμένη σχολική επίδοση (ακόμα και με φυσιολογικό νοητικό επίπεδο)
- Δυσκολίες στις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής
- Συνήθως έχουν άσχημο γραφικό χαρακτήρα
- Δυσκολίες με τον ύπνο
- Εναντιωματική συμπεριφορά
- Αυξημένος κίνδυνος ατυχημάτων
- Ενούρηση

Εφηβεία

- 80% των παιδιών με ΔΕΠΥ συνεχίζουν να έχουν τα συμπτώματα στην εφηβεία
- Δυσκολίες ολοκλήρωσης των σχολικών εργασιών με αποτέλεσμα τη μειωμένη επίδοση
- Περισσότερες συγκρούσεις με τους γονείς
- Φτωχές κοινωνικές δεξιότητες
- Εμπλοκή σε υψηλού κινδύνου δραστηριότητες: ριψοκίνδυνη οδήγηση, κάπνισμα, σεξουαλικές επαφές χωρίς προφυλάξεις, χρήση ουσιών

Ενήλικες

- Περισσότερες πιθανότητες να παρατήσουν το πανεπιστήμιο, να απολυθούν από τη δουλειά και να έχουν συζυγικά προβλήματα
- Υψηλότερα επίπεδα άγχους και κατάθλιψης
- Αυξημένος κίνδυνος φτωχής σωματικής υγείας, σοβαρών τροχαίων ατυχημάτων, καπνίσματος και χρήσης ουσιών
- Ελκύονται από δουλειές και δραστηριότητες που έχουν στοιχεία διέγερσης και ρίσκου π.χ. χρηματιστήριο
- Συχνές αλλαγές στη δουλειά, δυσκολίες στην οργάνωση σχεδίων (π.χ. οικονομικά), ακαταστασία, επικίνδυνη οδήγηση, ασταθείς σχέσεις ή κοινωνική απομόνωση και εμπλοκή σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου που έχουν στοιχεία διέγερσης ή χρειάζονται προσήλωση (π.χ. σκι, σερφάρισμα στο διαδίκτυο)
- Δυσκολίες στην οργάνωση του σπιτιού και στη διαχείριση των παιδιών, π.χ. να ετοιμάσουν τα γεύματά τους, να τα πάνε εγκαίρως στο σχολείο

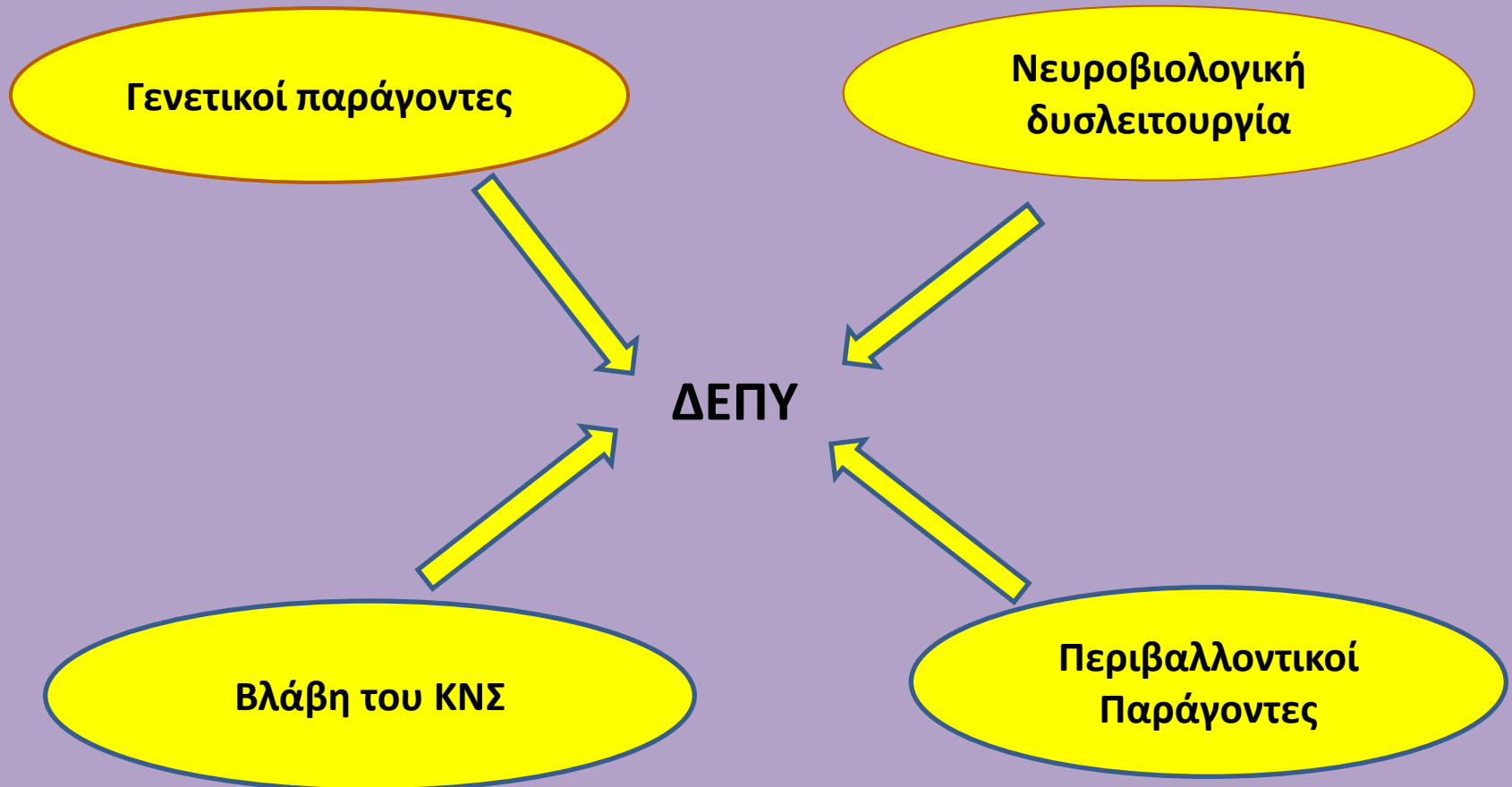
Follow up παιδιών με ΔΕΠΥ στην εφηβεία και την ενήλικη ζωή

1. Η ψυχοπαθολογία στους ενήλικες, ιδιαίτερα η αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας και η κατάχρηση ουσιών, είναι πιο συχνή στα άτομα με ΔΕΠΥ
2. Η παιδική ΔΕΠΥ προδιαθέτει σε Αντικοινωνική Διαταραχή στους ενήλικες

Follow up παιδιών με ΔΕΠΥ στην εφηβεία και την ενήλικη ζωή

- 4. Υπάρχει ανομοιογένεια στα περιστατικά**
- 5. Αν και υπάρχουν περισσότερες ψυχοπαθολογικές, κοινωνικές και εκπαιδευτικές επιπτώσεις στους ενήλικες που είχαν διαγνωστεί με παιδική ΔΕΠΥ, τουλάχιστον οι μισοί λειτουργούν αρκετά καλά στην ενήλικη ζωή**

ΔΕΠΥ: Μια Πολυπαραγοντική Ψυχιατρική Διαταραχή

Επιδημιολογία

Στα παιδιά:

Μεγάλες διαφορές μεταξύ χωρών

- ΔΕΠ-Υ: 3-7% (DSM-IV-TR)
- ΗΚΔ: 1-2% (ICD-10)
- Α:Κ 3:1 έως 9:1 (κλινικό δείγμα)
2.1:1 (κοινοτικό δείγμα)

Παραπέμπονται περισσότερα αγόρια λόγω μεγαλύτερης συνοσηρότητας

Στους ενήλικες:

- 36% των παιδιών που πληρούσαν τα κριτήρια (National Comorbidity Survey Replication Study-ΗΠΑ)
- 1.9-4.2% (World Mental Health surveys-WHO)
 - Α/Κ: 3:2

Συνοσηρότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 (Σχολική ηλικία)

Συνοσηρότητα

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 (Εφηβεία)

Συνοσηρότητα

Ενήλικες

ΔΕΠΥ και Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή / Διαταραχή Διαγωγής

- **Η Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή χαρακτηρίζεται από ανυπακοή, προκλητικότητα, αρνητισμό και εχθρικότητα προς τα πρόσωπα εξουσίας**
- **Η Διαταραχή Διαγωγής είναι πιο σοβαρή διαταραχή και χαρακτηρίζεται από συστηματική παράβαση κανόνων, επιθετικότητα, καταστροφικότητα, ψέματα, κλοπές και αδικαιολόγητες απουσίες από το σχολείο**

ΔΕΠΥ και Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή

- Οι πιο συχνά αναφερόμενες συν-υπάρχουσες καταστάσεις
- 50-60% των παιδιών με ΔΕΠΥ έχουν και ΕΠΔ
- Ακόμη μεγαλύτερη συχνότητα για το συνδυασμένο τύπο, μικρότερη για τον απρόσεκτο
- Προτείνεται ότι η παρουσία ΕΠΔ αποτελεί:
 - έναν στοιχείο για τη βαρύτητα των συμπτωμάτων της ΔΕΠΥ
 - έναν δείκτη μιας ιδιαίτερα σοβαρής παραλλαγής της ΔΕΠΥ που πιθανά διαφέρει από τη ΔΕΠΥ χωρίς ΕΠΔ

ΔΕΠΥ και Διαταραχή Διαγωγής

- 25% των παιδιών με ΔΕΠΥ εμφανίζουν Διαταραχή Διαγωγής
- Δύο υποθέσεις:
 - ΔΕΠΥ+ΔΔ αποτελούν ξεχωριστή οντότητα που διαφέρει από τη ΔΕΠΥ ως προς τα γνωστικά και οικογενειακά χαρακτηριστικά και την πρόγνωση
 - Η υβριδική υπόθεση που υποστηρίζεται από κλινικές, νευροψυχολογικές και γενετικές έρευνες και προτείνει ότι η ΔΕΠΥ+ΔΔ έχει τα χαρακτηριστικά και της ΔΕΠΥ και της ΔΔ

ΔΕΠΥ και Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή / Διαταραχή Διαγωγής

Πιστεύεται ότι:

Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής Υπερκινητικότητας

Εναντιωματική Προκλητική Διαταραχή

Διαταραχή Διαγωγής

Αντικοινωνική Διαταραχή Προσωπικότητας

ΔΕΠΥ και Μαθησιακές Διαταραχές

- Συχνά συνυπάρχουν
- Τα παιδιά με ΔΕΠΥ έχουν φτωχή μνήμη εργασίας και προσοχή με αποτέλεσμα χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις
- Δύο υποθέσεις:
 - Υβριδική υπόθεση: Νευροψυχολογικές και γενετικές μελέτες οικογενειών υποστηρίζουν ότι αποτελούν δύο ξεχωριστές καταστάσεις που συχνά συνυπάρχουν
 - Ετερογενείς εκδηλώσεις που οφείλονται σε κοινή γενετική αιτιολογία (μελέτες διδύμων)

ΔΕΠΥ και Κατάχρηση Ουσιών

- Παρορμητικότητα
- Μειωμένη ικανότητα να αντισταθούν στα ερεθίσματα
- Επίδραση κοινωνικού περιβάλλοντος
- Σωματική και γνωστική ευχαρίστηση από τη χρήση (αυτοθεραπεία)

Διεγερτικά του ΚΝΣ

- ♦ Από τις φαρμακευτικές ουσίες που είναι διαθέσιμες για την ΔΕΠ-Υ, τα ψυχοδιεγερτικά φάρμακα είναι τα:
 - Περισσότερο μελετημένα (εκατοντάδες ελεγχόμενες μελέτες και πειράματα σε ζώα)
 - Περισσότερο χρησιμοποιούμενα
- * Διαφωνία για τη χρήση τους μεταξύ των χωρών αλλά και διαφόρων υπηρεσιών σε κάθε χώρα

Ατομοξετίνη

- Η ατομοξετίνη μπορεί να είναι φάρμακο πρώτης επιλογής:
 - κατάχρηση ουσιών
 - τικ
 - οι γονείς προτιμούν ένα μη-διεγερτικό
 - εάν απαιτείται 24ωρη δράση
 - εάν υπάρχει συνοσηρό άγχος